Alman ve Türk Göçmen Annelerin Uzun Vadeli Sosyalleşme Hedeflerinde Sosyokültürel Etkiler

Elif S. Durgel, Birgit Leyendecker, Bilge Yagmurlu, Assist. Prof. and Robin Harwood
Journal of Cross-Cultural Psychology published online 22 June 2009
DOI: 10.1177/0022022109339210

Sociocultural Influences on German and Turkish Immigrant Mothers' Long-Term Socialization Goals

Month XXXX xx-xx
© 2009 The Author(s)
10.1177/0022022109339210
http://jccp.sagepub.com

Elif S. Durgel
Tilburg University, the Netherlands
Birgit Leyendecker
Ruhr-Bochum University, Germany
Bilge Yagmurlu
Koc University, Turkey
Robin Harwood
Ruhr-Bochum University, Germany

The major aims of this study were (a) to investigate the differences and similarities in long-term socialization goals of German mothers and Turkish immigrant mothers living in Germany and (b) to examine socialization goals of Turkish immigrant mothers in relation to their acculturation attitudes. Participants were composed of 79 Turkish mothers who were either raised in Germany or migrated to Germany and 91 German mothers of preschoolers living in Germany. Turkish immigrant mothers were more likely to expect their children to have close relations with the family and to be well-mannered and they were less likely to value autonomy than were German mothers. Turkish mothers who were more integrated into German culture were found to value individualistic goals such as self-control more than Turkish mothers who were more separated from the German culture, yet both groups valued mutual support within the family very highly. The findings reveal that socialization goal patterns of Turkish immigrant mothers represent the pattern depicted in the psychological interdependence model proposed by Kagitcibasi (2007).

Keywords: *socialization goals; acculturation; Turkish immigrants*

Bu çalışmanın temel amaçları; Alman ve Türk annelerin uzun vadede sosyalleşme hedeflerinin benzerliklerini ve farklılıklarını, aynı zamanda göçmen Türk annelerinin sosyalleşme hedeflerini kültürel tutum ile bağlantılı olarak incelemektir. Katılımcılar, Almanya'da büyümüş veya Almanya'ya göç etmiş 79 Türk anneden ve Almanya'da yaşayan 91 Alman okul öncesi dönemdeki çocuğun annesinden oluşuyordu. Türk göçmen anneler, çocuklarının aile ile yakın ilişki içinde olmalarını ve iyi huylu olmalarını bekleme eğilimindeydiler, ve Alman annelere göre özerkliğe daha az önem veriyorlardı. Alman kültürüne daha fazla entegre olmuş Türk annelerin, Alman kültürüne daha uzak Türk annelere göre özdenetim gibi bireysel hedeflere daha fazla değer verdiği, ancak her iki grubun da aile içindeki karşılıklı desteğe verdiği değerin çok yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, Türk göçmen annelerin sosyalleşme hedef örüntülerinin Kağıtçıbaşı (2007) tarafından önerilen psikolojik karşılıklı bağımlılık modelinde tasvir edilen örüntüyü temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Araştırmanın sonucunda, Alman annelerin çocuklarının bağımsız olabilmesini, olumsuz dürtüleri kontrol edebilmesini ve sosyal olarak yetenekli olabilmesini, Türk annelerinin çocuklarından beklentisine göre önemli ölçüde daha fazla beklediği görülmüştür. Bu sonuç da Türk göçmen annelerin çocuklarının saygılı ve iyi huylu davranışlarına ve yakın aile bağları kurabilmelerine daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Bu bulgular, Alman kültürünün daha bağımsızlık odaklı (Lamm ve Keller, 2007) ve Türk kültürünün daha bağımlılık odaklı (Kağıtçıbaşı, 2007) olarak nitelendirilmesiyle tutarlıdır.

Alman annelerin sosyalleşme hedefindeki ortalama puanları çocuk için psikolojik gelişim ve bağımsızlığın çok önemli olduğunu gösterirken saygılı davranış ve yakın aile ilişkileri ile ilgili hedefler konusunda çok daha az endişe duyduklarını gösterdi. Kağıtçıbaşı (2007), bireyci Batı toplumlarında yaşayan ebeveynlerin, çocuklarının özerk ve iddialı olmasını beklediklerini öne sürmüşlerdir, çünkü bireysel toplumlarda bu gibi karakter özellikleri beklenmektedir ve bu özellikler topluma uygundur. Ayrıca benliğin aileden ayrılması bu kültürel bağlamda sağlıklı kabul edilmektedir. Bu nedenle Alman annelerin uzun vadeli sosyalleşme hedef örüntülerinin Aile Bağımsızlık Modeli'nde tasvir edilen çocuk yetiştirme yönelimlerini örneklediği söylenebilir (Kağıtçıbaşı, 2007).

Türk göçmen anneler çocuklarının, Alman annelerin çocuklarına göre daha saygılı, iyi huylu ve aileye daha yakın olmasını beklese de Türk annelerin ortalama puanları, özerkliğe olduğu kadar aile bütünlüğü ve yakınlığını da çocuktan beklediğini gösterir. Bu bulgu, Türk göçmen annelerin aile ilişkilerine önem verdiklerini, ancak aynı zamanda bireyci Alman kültüründe özerklik ve özdenetimin uyarlanabilir sonucuna vardıklarını gösterir. Bu argümanı desteklemek için Kağıtçıbaşı (2007), gelişmiş bölgelerdeki aile kültürlerinde, kentsel yaşam tarzındaki bireyleşmenin işlevselliği nedeniyle çocuk yetiştirmede özerkliğin desteklendiği ilişki örüntüleri sergilediğini; ancak yakın aile bağlarının hala değerli olduğunu gösterir. Dolayısıyla bu çalışma, Türk göçmen annelerin sosyalleşme hedef örüntülerinin Kağıtçıbaşı (2007) tarafından önerilen Psikolojik Karşılıklı Bağımlılık Modeli'nde tasvir edilen örüntüyü şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Daha az eğitimli annelerden alınan raporlar, aileye yakın ve saygılı olmanın önemini vurguladı. Bu bulgular, sosyo-ekonomik durum ile sosyalleşme hedefleri arasında uzun vadeli sosyalleşme hedefleri açısından anlamlı bir ilişki olduğunu bildiren önceki araştırmaları (Citlak ve diğerleri, 2008; Dost ve diğerleri, 2006; Harwood ve diğerleri, 1996; Tudge ve diğerleri, 2000)

desteklemektedir. Anneler daha fazla eğitim aldıkça, özerklik ve özdenetim işlevinin işlevsel değerini kabul etme olasılıkları da daha yüksektir. Bununla beraber düşük eğitimli anneler, çocuk adına uyum sağlamaya daha fazla değer veriyor gibi görünmektedir. Çünkü otoriteye uymak, düşük sosyoekonomik statü ve düşük vasıflı mesleklerin merkezi bir unsurunu temsil etmektedir (Kohn, 1959). Dahası, aile içinde yüksek bir rol yükümlülüğü ile örtüşen saygılılık, çocuklarının aileye bakmasını bekledikleri için, düşük sosyoekonomik geçmişe sahip ebeveynler için işlevsel olarak kabul edilebilir (Kağıtçıbaşı, 2007).

Annelerin eğitimini kontrol etmemize rağmen, annelerdeki kültürler arası farklılıkları açıklayabilecek başka bağlamsal faktörler olabilir. Bu faktörlerden biri annelerin ikametgah geçmişidir. Türk göçmen anneler çoğunlukla kırsal kesimden gelirken, Alman anneler şehir kökenliydi. Birçok çalışma (Abels ve diğerleri, 2005; İmamoğlu, 1987; Kağıtçıbaşı, 2007; Sunar, 2002) kırsal ve kentsel annelerin ebeveynlik örüntülerinde önemli farklılıklar olduğunu göstermiştir. Bir bütün olarak bakıldığında, çocuk yetiştirmede itaat ve sıkı sıkıya bağlı aile ilişkileri kırsal bağlamlarda yaygındır. Burada özerkliği, zekası ve çocuğun eğitimi kentsel bağlamlarda oldukça değerlidir çünkü modernleşmiş, kentleşmiş şehirlerde bu değerler sosyal hayatta kalma için uyarlanabilir. Bu nedenle Alman annelerin özerkliğe Türk göçmen annelerden daha fazla değer vermelerinin sebebi, şehirli olmaları olabilir. Aynı şekilde, Türk göçmen annelerin Alman kültürüyle bütünleşirken özerklikle ilgili hedefleri önemsemek de bu annelerin yalnızca Batılı, bireyci toplumlarda değil, kentlerde de uyum sağlanan değerlere uyum sağlaması nedeniyle ortaya çıkabilir.

Bu çalışmanın bulguları, Almanya'daki Türk göçmenlerin refahını ve psikolojik adaptasyonunu kolaylaştıran çıkarımlara da sahiptir. Bu bulgular, Türk göçmen ve Alman annelerin sosyalleşme hedeflerindeki kültürel farklılıklara ışık tutmaktadır. Alman annelerin, çocuklarının hem ekonomik hem de duygusal bağımsızlığını arzu edilen bir şey olarak gördükleri ve yakın aile ilişkilerinin sürdürülmesinin daha az önemli gördükleri bulunmuştur. Türk göçmen annelerin ise yakın aile bağlarına sahip olmakla özerk olmak arasında bir denge kurduğu görülmüştür. Bu çalışmanın bulguları, annenin eğitiminin ve karşı toplumla ilişkilerinin, uzun vadeli sosyalleşme hedeflerini etkileyebileceğini göstermektedir. Yüksek eğitimli Türk göçmen annelerin yanı sıra Alman kültürüyle bütünleşmiş çocukların annelerinin, onların daha özerk, özgüvenli ve iddialı olmalarını istedikleri bulunmuştur. Çünkü bu anneler, bu özelliklere sahip olmanın özellikle de Batı kültüründe sosyal, akademik ve mesleki açıdan daha büyük başarıyı doğuracağına inanıyorlar.